

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

3. De Clandest. Desponsatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

sine suo consensu nubenti dotem constituere debet, quia dos succedit in locum alimentorum: sub hac tamen moderatione, ut, si filia indigno & vilioris conditionis nupsit, non teneatur pater dotem dare juxta conditionem & statum filiae, sed statum mariti, quia uxor sequitur conditionem mariti, siue deinde maritus fuerit dignior, vel vilior, *l. mulieres. Cod. de Incolis.* adeoque sufficit eam secundum conditionem mariti alimentare. Videatur Sanch. *l. 4. de Matrim. disp. 24.*

9 Utrum autem Principes saeculares possint poenas statuere liberis sine consensu parentum nubentibus? in utramque partem rationes afferri possunt. Quidam negativam reputant probabiliorē, eò quòd causae matrimoniales & condere leges circa matrimonia sint de foro Ecclesiastico, & non pertineant ad principes saeculares. *Arg. c. tuam non 3. de Ordine cognitionum. c. 1. de Sponsal.*

Altera tamen sententia etiam non est improbabilis, dummodò leges concipiuntur de illo casu, quo liberi sine rationabili causa invitis parentibus nubunt: nam quando actus est malus, tunc etiam Principes saeculares possunt adjuvandi Juris Canonici gratia eundem prohibere, & punire, praesertim si aliquo modo in praedictum Republicae tendat, sicut hic, ubi ex nuptiis liberorum graves nonnunquam inimicitiae inter parentes & consanguineos proveniunt.

10 Econtra sicut liberi non debent invitis parentibus sine rationabili causa nuptias contrahere, ita parentes peccant, si abique causa liberorum matrimonia impediunt, & multò magis, si eos ad certa matrimonia invitos cogant; tum propter scandalum & malos exitus, qui ex invitis nuptiis sequuntur; tum etiam quòd liberos privent jure suo, quòd habent circa status electionem.

An verò parentes sine causa legitima impedientes matrimonia liberorum, vel ad matrimonium cogentes incidant in excommunicationem, quam tulit Trid. *sess. 24. de Reform. matrim. 9.* contra omnes impedientes libertatem matrimonii, subdistinguitur? verius est non incidere; quia quantum loquitur de Dominis & Magistratibus, qui ex vi jurisdictionis, quam in foro externo habent, subditos ad matrimonium cogunt, vel ab eis impediunt, condegnantur in materia odiosa & poenali ad alias poenas faciendā non est extensio, Gutierrez. *Question. l. 1. cap. 29.*

Unum adhuc notabile placet hic adhibere, quòd licet dissensus patris non impediat matrimonium jam contractum, nec sola sponsalia jam contracta sint, & causa dissensu parentum & consanguineorum tunc propter inaequalitatem contractum, aut aliam causam magnam scandalum, aut alius malus exitus, possit irritari, & Ecclesiasticus tale matrimonium irritari, sponsalia irritare, cum virtus iustitiae obliget ad actum peccaminosum, ex quo tamē laeditur charitas proximi, & tum pietas, & cognatorum amicitia vitur, sicut docet Gutierrez. *d. cap. 29. de Matr. disp. 14. n. 3.*

TITULUS III. De Claustrina Desponsatione.

SUMMARY.

1. Duplex solennitas matrimonii
2. Quotuplex solennitas extrinseca?
3. Poena sacerdotum omittentium de iuramento
4. Quibus diebus possunt fieri de iuramento
5. Quando omitti possint?
6. Causa, cur omitti possint?
7. De benedictione secundum nuptiarum

1. Pena Sacerdotis benedicensis se. nuda nuptiis.
2. Intrinsicca solennitas matrimonij.
3. Tridentinum per solennitatem intrinsiccam invalidat matrimonium clandestinum.
4. Resolvitur haereticorum argumentum pro matrimonio clandestino.
5. Quis sit proprius Parochus contrahentium?
6. Quis Parochus Sogorum?
7. Parochus non ut minister, sed ut testis excellens assit.
8. An valida assit alius Parochus ex presumpta licentia, vel ratihabitione.
9. Parochus non debet facile credere dicenti, e habere licentiam.
10. Inquis disputatio, an Parochus alienus validè adstiterit matrimonio ex presumpta licentia quae re vera quidem data est, assistenti tamen non innotuit.
11. In matrimonio quales testes sufficiant.
12. Necessitas vel ignorantia non excusat ab observatione formae.
13. Per plures conclusiones, resolvitur quaestio de matrimonio contracto in loco, vel ab inculis non recepti Concilij.

NE matrimonium esset clandestinum, Conc. Trid. duplicem ei solennitatem praeribit, unam *extrinsicam* & accidentalem, alteram *intrinsicam* & substantialem.

Solennitas *extrinsicca* est, ut desponsati ante actualem contractum matrimonij à suo proprio Parocho tribus festivis diebus in Ecclesia publicè denuntientur; ut Parochus mutuo desponsatorum consensu interrogato dicat: Ego vos conjungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti; ut ante sacerdotalem benedictionem in templo suscipiendam conjuges in eadem domo non cohabitent: haec, inquam, solennitas extrinsicca & accidentalis est, ejusque omissio non irritat matrimonium, omitti tamen sine peccato & poena arbitraria non potest: quia in praeepto est. Imò Parochum omittentem denuntiationes incurrere triennem suspensionem tradit Barb. *ad Trid. sess. 24. de Reform. matr. c. 1. n. 31. per text. in c. 3. §. Sanc. b. tit. Quod tamen ego non cre-*

do, nec textus hoc dicit, sed tantum loquitur de illo casu, ubi parochus patitur aliquos in consanguinitate vel aliquo alio impedimento existentes contrahere. Et etiam illo casu non ipso jure suspensum parochum, sed primum per sententiam Judicis Ecclesiastici suspendendum esse non obscurè ex eodem text. colligitur, aliunde autem nota est regula, quod nulla censura sine textu expresso ipso jure infligatur, *arg. cap. in qu. 18. de Sentent. excomm. in 6.*

Coeterum *denuntiationes* non ita praecise diebus festis fieri debere videtur, quin etiam aliis diebus, ubi v. g. propter litanias vel processionem magnus concursus est populi, fieri possit, sicut notavit Barb. *d. l. m. 23.* Si contrahentes sint ex diversis parochiis, tunc in utriusque parochia denuntiationes faciendae erunt; atque idem, si quidem jam tempore sponsalium sint ejusdem parochia, sed ante modicum tempus fuerint diversarum: nam etiam tunc in parochia, ubi prius vel unus tantum, vel ambo habitaverunt, denuntiandi erunt, quia ibi melior habetur personarum notitia, an aliquo impedimento affecta sint.

Aliquando tamen denuntiationes vel prorsus omitti possunt, vel una tantum pro tribus fieri, vel post contractum matrimonium differri, si rationabilis causa accelerandi matrimonij subit, & licentia Ordinarii vel Vicarii accedat. Imò si necessitas valde magna & urgens fuerit, & commodus accessus ad ipsummet. Ordinarium haberi nequeat, etiam solus parochus eam desponsatis gratiam facere poterit, ut vel unam tantum, vel post contractum matrimonium ante consummationem (quam interim prohibere poterit ac debet) denuntiationes faciat.

Plures autem sunt causae ordinariae dispensandi circa denuntiationes, ut si contrahentes sint in conditione, fortunis vel aetate

Hæc tamen solemnitas non ad statuenda sponsalia de futuro requiritur, sed præcisè circa ipsum matrimonium, sponsalia autem de futuro adhuc hodie nullam aliam solemnitatem præter mutuam consensum desponsatorum requirunt.

Sed inquit hæretici, Ecclesia non potuit facere ex Sacramento non Sacramentum, sed matrimonium clandestinum ante Conc. Trid. fuit Sacramentum, ergo &c.

¶ Ecclesia non potuit facere ex Sacramento non Sacramentum, directè, hoc est mutando vel tollendo materiam & formam determinatam à Christo, conceditur: indirectè hoc est mutando aliquid sub directione & determinatione Ecclesiæ relictum, negatur. Ecce enim Christus Dominus instituit quidem contractum pro materia. Sacramenti matrimonii, sed non omnem & quemcunque, sed tantum contractum *validum*, quis verò dicendus sit contractus validus pro Sacramento matrimonii, ipse Christus Dominus non determinavit, sed sicut alii Principes & Legislatores sæculares possunt leges contractibus præfigere, eosque certis casibus irritare, ut ex utroque Jure tam Canonico quàm Civili apertum est, ita pari modo summus Pontifex, qui contractum matrimonialem propter annexam rationem Sacramenti suæ jurisdictioni reservavit, potuit eidem certas leges statuere, & illis non observatis irritare, nihil autem propterea mutavit in ratione materiæ, quæ semper in contractu *valido* consistit, unde & contractus clandestinus olim fuit materia Sacramenti, non quatenus *clandestinus*, sed quatenus tunc temporis *validus*, in similibus, sicut qui potest corrumpere species panis & vini, potest indirectè irritare Sacram. Eucharistiæ, ita etiã Ecclesiã potest indirectè irritare Sacramentum matrimonii ex justis causis contractum annullando.

Quoniam verò superius dictum est, in-

trinsicam & substantialem solemnitatem esse ex constitutione Trid. ut matrimonium contrahatur coram *proprio* parochio, vel alio de ejus aut *Ordinarij*, (quo nomine præter Episcopum etiam intelligitur Capitulum sede vacante, Vicarius Episcopi generalis, Legatus *de Latere* in provincia suæ Legationis. Abbas habens proprium territorium. Barbof. *ad dict. c. 1. Trident. num. 98.*) licentiã, sciendum est, *proprium* parochum esse, in cujus parochia vel ambo contrahentes, vel unus tantum domicilium habitationis fixit, neque hic verum domicilium requiritur, ut scilicet habitatio sit *perpetua*, sed *quasi domicilium* sufficit, si nimirum desponsati per majorem anni partem actu in parochia habitaverunt, vel animo habitandi advenerunt, licet ibidem sint non ut parochiani, & domum propriam habitantes, sed ut conductores & famuli, vel quovis alio modo.

Si omnino *vagi* sint contrahentes, qui nullibi constanter habitent, à quovis parochio copulari poterunt. Ordinarij tamen licentiã & examen accedere debet, quia tales homines nonnunquam plures uxores diversis in locis ducunt, adeoque juramentum etiam ab eis exigendum est, quod nullo impedimento canonico, vel alio matrimonio jam prius ligati sint, Trid. *sess. 24. de Matrim. c. 7.*

Præterea licet Parochus non requiratur tanquam minister Sacramenti, sed ipsi contrahentes censeantur sibi ministrare Sacramentum matrimonii, ipse verò parochus personam excellentis alicujus testis exerceat, & proinde etiam invitus, prohibitus, vel excommunicatus valide assistat, etiam extra parochiam suam, cum sit actus voluntariæ jurisdictionis. *L. 2. ff. de Offic. procon. f. requiritur tamen, ut ita sit præsens, ut actum, qui agitur, percipere & intelligere possit.*

Item

- 15 Item ut alius, quàm proprius Parochus, valide assistat, proprii parochi licentia accedere debet, & non sufficit ratihabitio sequens; quæ enim sunt de forma actûs, non possunt per æquipollens impleri §. *tutor autem 2. Inst. de Auth. tut.* Barbof. d. l. n. 108. & seq. Menoch. de Arbit. casu 453. num. 13. nisi fuerit ratihabitio de præsentipræsumpta ex tolerantia parochi scientis & non contradicentis. l. *qui paritur. ff. Mandati.* Sanch. lib. 3. disp. 35. n. 10. & hæc sententia, quòd non sufficiat licentia subsequens, ita passim inter DD. & in praxi recepta est, & per eam evitantur multæ malæ consequentiæ: quia plerumque, qui coram proprio parochi nolunt contrahere, impedimentis quibusdam affecti sunt.
- 16 Est quoque advertendum Parocho alieno, ut non facile credat dicentibus se habere licentiam à proprio parochi, nisi ostendant aliqua saltem verisimilia indicia, aut essent personæ nullatenus suspectæ & fide dignæ, licet enim in iis, quæ præcisè ad forum animæ spectant, credatur dicenti se habere licentiam, v. g. alieno Sacerdoti confiteatur, factus tamen est in matrimonio, & aliis (v. g. absolutio à censuris c. *sicut. 39. de Sent. excom.*) quæ etiam ad rectam fori externi gubernationem pertinent. Sanch. d. lib. 3. disp. 47. Barb. ad d. c. 1. Trid. f. 24. n. 119.
- 17 Sed quid, si Parochus vel Ordinarius alteri Sacerdoti vel Parocho licentiam dederit ad assistendum, is verò ante acceptam notitiam hujus licentiæ de facto adlitterit matrimonio, an tunc valebit? Communissima DD. sententia distinguit an data sit licentia ad instantiam alieni parochi, vel motu proprio; priori casu censent sufficere, quòd licentia fuerit data & insinuata nuncio pro ea misso, altero autem casu non habere effectum ante acceptam notitiam, idemque tamen aliquis tertius (sine mandato tamen parochi assi-

stentis) licentiam impetrasset argumentorum, quæ de privilegiis tractantur, quod non prius habeant effectum, quam privilegiato innoverint. Ita Sanch. d. lib. 3. disp. 36. Barb. d. l. n. 117. Hurtado de Matr. disp. 5. difficult. 13. & alii plerique, ut sit reperire diligentem.

Verùm quia cardo & fundamentum fatentur CC. DD. consistit in participatione à privilegio, ideo res ista ibi determinata non est tam certa, quin omnino conditione generaliter in hoc casu pro rata matrimonii magna probabilitas adesse possit.

Etenim quòd privilegia habeant effectum à tempore, quo data sunt, etiam acceptam notitiam, ab eod. Sanch. d. lib. 3. disp. allegantur 12. magni nominis Doctores præter rationes & argumenta ibi adducta etiam non parùm stringit, quòd in *gratia* quibus accensentur privilegia attendatur tempus præsentata, licet *data*, ita ut statim tunc, cum data sunt, jus quaeratur, sicut cum communi dicitur Rebus. *in praxi ibi censentur d. ff. de re scripta gratia & justitia n. 1. c. de re de Rescript. cap. si eo. eod. tit. d. d. quòd in proposito casu serventur sunt verba Concilii Trident. *Finis* quidem quæ matrimonio contrahitur publice coram parochi & testibus, & excluditur peractum abnegandi illud: *Verbi* autem, qui casus est licentia alieno Sacerdoti; verum hæc licentia debuerit ipsi prius immo hoc in Concilio non est expressum, & quavis DD. id asserant, tamen fundamentum eorum admodum dubium & controversum est. Cum igitur de jure veteri (de quo le matrimonio indubie valuerat) non censetur plus correctum, quam expressum, L. *præcipimus. 32. in fin. C. de**

Appel. & in dubio potius fauendum matrimonio, *c. fin. de Sent. & re iud.* cuius irritatio est odiosa, & plerumque scandalosa, ita ut vel ex unius Doctoris Classici fingulari opinione sustineri possit. Sanch. *lib. 1. disp. 18. num. 7.* atque æquitas rigori Juris sit præferenda. *l. placuit, s. Cod. de iudic.* plane opinor, probabilem esse hujus matrimonii valorem.

Videamus quid argumentis à Sanch. *d. disp. 36. n. 2.* adductis reponi possit. *l. in c. 1. de Concess. preb. in 6.* dicitur, privilegium prodesse à tempore sciētia. *xy.* in primis esse allegationem partis; deinde ibi non dicitur, an non aliquādo proffit à tempore, quo datum est, sed alia quæstio mouetur, an nimirum, si agatur in privilegio de jure tertii, requiritur ut privilegium illiterio innotuerit? & ideo pars dixit, sufficere quod in nouerit privilegio.

II. In beneficio absenti collato non acquiritur jus ante acceptionem *c. si tibi absenti, in 17. de Preb. in 6.* Consularis dignitas acquiritur literis præstitis, id est, præsentatis, *l. fin. junct. gloss. C. de Consul. seruo absenti* non queritur libertas data ante certiorationem ejus *l. qui absenti, 38. ff. de Acquir. poss.* Donatio non confert jus donatio ante acceptionem. *l. absenti, 10. ff. de Donat.* Legitimatō liberorum per rescriptum Principis desiderat eorum ratihabitionem. *Arth. quib. mod. naturales. §. illud tamen col. 7. xy.* ex his omnibus non recte necessario inferri ad privilegia, & multo minus ad licentiam datam alieno parocho; quia in illis propterea requiritur alterius partis acceptatio, quod trahant secum aliquam ejus reciprocam obligationem, ita beneficia teneantur ad onera beneficii, & subjectionem Episcopi: Consul ad onera consularia: seruus manumissus ad Jus Patronatus & operas libertorum: Donatarius ad antidora &

evitandam ingratitude, *juxt. l. fin. C. de Revoc. don. liberi legitimi.* ad Jus Patriæ potestatis. In privilegio autem, præsertim verò dispensationibus gratuitis, vel licentia ad assistendum matrimonio (quam assistentiam parochus alienus per se paratus est facere) nulla talis reciproca obligatio est. Cæterum *ex d. c. si tibi absenti, 17. de Præbendis in 6.* non leve argumentum pro contrario desumi potest, hoc ipso, quod ante notitiam queratur beneficiato saltem jus ad rem, ita ut Episcopus illud beneficium sine consensu ejus alteri nequeat conferre. Deinde in allegatis locis non deciditur, an secutâ ratihabitione non queratur beneficiato vel aliis jus in re à die primæ collationis, sicut in legatis, quæ etiam requirunt acceptionem, & tamen cedunt à die mortis. Valorem autem matrimonii etiam quandoque posse esse in suspensio dicitur interius in *tit. V. de Constitutionibus appositis.*

III. Parochus non potest exercere jurisdictionem, quam ignorat se habere. *xy.* cum Parochus in matrimonio potius testis, quàm iudex aut minister sit, ideo assistentiam matrimoniale non esse proprie exercitium jurisdictionis, aliàs parochus inuitus vel excommunicatus validè non assisteret, quod tamen docet Sanch. *lib. 3. disp. 30. & eod. lib. 3. disp. 21. n. 4.* & hoc ipsum est in quæstione, an actus, qui ab alterius licentia dependet, non possit exerceri ex rationabili illius licentiæ præsumptione, præsertim quando jam actu data est, licet adhuc incognita. Demum etiam illa opinio Sanch. *d. disp. 36. num. 7. & 8.* quæ in casu, quo per nuncium licentia petita est, requirit, ut saltem data licentia ipsi nuncio innotuerit juxta ea, quæ præmisit *lib. 1. disp. 6. num. 20. & disp. 7. n. 35.* non est extra controversiam; quia multi & graves DD. apud eundem Sanch. CC. contra sentiunt. Quibus etiam potest addi

Laym. *Lib. 1. tract. 4. c. 23. sub. n. 10.* ubi docet, ex petita & rationabiliter praesumpta dispensatione (si actu data sit, quamvis necdum cognita) valide contrahi posse. Nam ex mente omnium DD. concessio quaecunque valet, quando concurret consensus utriusque, sed quando unus petit, & alter dat, concurret consensus dantis & accipientis, sicut in stipulatione per interrogationem unius, & responsionem alterius statim nascitur obligatio, nec requiritur, ut interrogans responsionem dantis acceptet. Et in *Clem. 1. de Procurat.* procurator constituitur, si unus per literas rogaverit, & rogatus literas sine protestatione retinuerit.

8 Testes porro, qui ad contractum matrimonii praesentes esse debent, non requiruntur omni exceptione majores; sed ne matrimonia frequenti periculo nullitatis exponantur (sicut testamenta, in quibus tam exacti testes desiderantur) quoscunque testes rationis compotes, & intelligentes rem, de qua agitur, etiam domesticos, infames, feminas, consanguineos, &c. sufficere tradit Barbosa *d. l. n. 121.*

9 Nulla tamen necessitas vel ignorantia excusat ab observatione legis, quae formam actui praescribit, quatenus ea forma licet ante repentinum discessum contracturus Parochum vel testes habere non posset, vel homo rudis invincibiliter ignoraret requiri, nihilominus sine eorum praesentia invalide contraheret. Text. in *Trid. s. 24. de Reform. matrim. cap. 2. in princ.* Sanch. *d. lib. 3. disp. 17.*

10 Postremo breviter inquirendum, quid censendum de matrimonio contracto in loco, ubi Conc. *Trid.* in puncto reformationis matrimonii receptum non est? &

Dico I. si matrimonium contrahatur ab incolis talis loci, illud haud dubie validum

erit secundum antiquos Canones, ex quibus ad substantiam matrimonii solummodo mutui consensus & absentia impedimenti dirimentis requirebatur, ubi enim lex promulgata vel recepta non est, non obligat. *c. in istis. 3. vers. leges. dist. 4. Nat. n. Man. c. 23. n. 41. Chok. de Jur. n. 1. n. 1. exempt. p. 1. q. 50. n. 8.*

Dico II. Si quidam ex loco recepti Concilii excurrat ad locum non recepti Concilii, & ibi contrahat cum incolis illius loci, non valet Matrimonium, cum enim contractus matrimonii sit individuum, regulatur in eodem loco uniuscujuslibet ex contractantibus. Sicut aliunde constat, proparochum sponsi esse etiam proprium locum, si ex diversis parochiis sint desponsati.

Dico III. Si utraque pars emigrata locum non recepti Concilii sine impedimento ex causa transferendi verum vel quodammodo aut etiam per modum transitus valebit matrimonium juxta morem loci contractum. Tum quod contractus regulatur secundum leges loci, ubi celebratur, *l. si fundus. d. ff. de Evict. Gal. d. l. Obs. 123.* tum quod peregrini ex praesentiori non obligentur legibus domesticis.

Non obstat, quod *Trid.* in *habilitate personarum* ad contrahendum sine praesentia solennitate, inhabilitatio autem personae comitetur ipsam personam sicut umbra corpus. Nam hoc procedit, quando praesentia est in individuo per sententiam judicis inhabilitata, secus si inhabilitatio in generali ex lege, tunc enim habet legis naturam, non obliget, ubi non est recepta, *arg. d. de Constit. in 6. Sanch. de Matrim. disp. 18. Pont. de Matrim. l. 1. c. 1. Barb. de Offic. Episc. p. 2. alleg. 22. n. 1. & alii ibid. magno numero citati.*

Dico IV. Si excursum ad locum non recepti Concilii fiat hac sola intentione con-

hendi sine proprio Parocho, adeoque in fraudem legis dubitant DD. an valeat matrimonium? Nam transiens ad talem locum & ibidem contrahens secundum leges illius, videtur uti iure suo, adeoque nemini fraudem aut injuriam facere. *l. nullus videtur. ff. de R. I. L. 3. §. 2. ff. de Lib. hom. ex lib.* Intentio quoque mala, quamvis aliquando actum faciat illicitum, non tamen statim invalidum, ut si quis Parochum corrumpat, ut se sine denuntiationibus in fraudem prioris sponsae copulet: si filius familias aut Clericus bona inter vivos alienet, eo quod de his testari nequeant, &c.

Nihilominus à Sac. Cong. Card. decisum & ab Urbano VIII. confirmatum esse, quod matrimonium ita contractum invalidum sit, refert Lugo in *Resp. mor. dub. 36. Barb. de Par. c. 21. n. 26. Bossius de Contr. Matr. c. 1. §. 29.* & pro hac decisione facit, quod fraus & dolus non debeant patrocinari: *c. sedes. 15. de Rescript.* quod contra legem facere, & in fraudem legis recipiantur. *l. contra legem. 29. cum L. §. ff. de LL. L. ex facto. 43. §. fin. ff. de Vob. subst. L. 3. §. is autem. ff. ad S. C. Maced. cap. ult. de R. I. in 6. ita in l. hoc modo. 64. de Condit. & demonst.* notanter constitutum est, ut per fraudem præjudicetur Legi Reip. utili, ipso jure rescindatur, quod fraudandæ legis gratia factum est. Quis verò non videat, Concil. Trid. cum tanta præstantissimorum virorum deliberatione conclusum, esse legem Reipub. utilissimam, & si id defraudari permittatur, januam aperiri raptibus & clandestinis desponsationibus cum ingenti nonnunquam præjudicio parentum & priorum sponsalium, aliorumque interesse habentium. Quare ad rationes contrarias responderi potest, negando, quod jure suo utatur, qui legem

defraudare cogitat. Deinde quod mala intentio non irritet actum, si nihil mutet in substantialibus à lege requisitis.

Dico V. Hæretici si permixti cum Catholicis, apud quos Concilium receptum est, vivant & in minori numero sint, teneantur statuto Concilii. *arg. l. quod major. 19. ff. Ad municip. Declaratio Card. apud Cip. Lib. 4. de Sponsal. 16. Bossius de Contr. matrim. cap. 1. §. 24. n. 65. & §. 28.* sunt enim hæretici per baptismum intra januam Ecclesie recepti, & ejus subditi effecti, subditus autem quamvis rebellis utique ad leges sui Superioris tenetur. Inde etiam fit, quod Ecclesia magis hæreticos ad fidem compellat. *tot. tit. X. de Hæret. quam judæos & gentiles, qui non sunt proprie ejus subditi, dicente Apost. quid mihi de iis, qui foris sunt, judicare.*

Dico VI. Principes & Domini seculares possunt punire adjuvandi juris Ecclesiastici causâ tales excurrentes, vel alia illicita matrimonia contrahentes, Sanch. *lib. 3. disp. 47. n. 13.* laudabile est enim Principi Ecclesiam ejusque statuta defendere. *arg. c. excommunicamus. 13. §. moneantur. de Hæret. c. decernimus. §. de Sent. excomm. in 6. clem. un. de Jur. jur. Extrav. unam sanctam. de Major. & obed. inter Com.*

Dico VII. qui vice versâ ex loco non recepti Concilii veniunt ad locum, in quo receptum est, teneantur secundum formam Concilii contrahere. Quicquid enim sit, an & quando peregrinus teneatur ad leges loci, per quem transit, (quod de legibus juris communis probabilibus affirmatur cum Nav. in *Man. c. 25. num. 120. Laym. de ll. c. 12. n. 3.*) recepta est doctrina, quod circa solemnitatem contractuum teneatur. Sanch. *d. disp. 18. num. 26.*